

Estera ali praznik usod

Biblijska zgodba o Esteri je zgodba o zatiranju, žrtvovanju in odrešitvi, je zgodba, ki ne pripoveduje o človekovem razmerju do Boga, temveč o njegovi odgovornosti in o njegovem odnosu do sočloveka. V njej krivice znotraj družbe ne uravnava moč Božje roke, le to zamenja moč človeške volje.

Mlada Židinja Estera, sirota, katero je vzgojil Mardohej, je bila po spletu okoliščin izbrana za ženo perzijskega kralja Ahasvera. Kralj jo je vzljubil, spoštoval, v njegovih očeh si je pridobila naklonjenost. A svojih židovskih korenin mu Estera ni izdala. Tako ji je svetoval Mardohej, kraljev služabnik, njen bratranec, skrbnik in vzgojitelj, katerega je očetovsko spoštovala. Haman, najvišji izmed Ahasverovih knezov, je bil častiželjen človek, ki je od vseh podložnikov zahteval, da se mu klanjajo in mu izkazujejo globoko spoštovanje. Mardohej Hamanu tako globokega spoštovanja ni mogel izkazati, saj je po židovskem prepričanju tega lahko deležen le Bog in nihče drug. Užaljeni Haman je pred kraljem uspel očrniti ves židovski narod, saj naj bi se ta ravnal po drugačnih, neperzijskih zakonih in kralj je usodo židov prepustil v njegovih maščevalnih rokah, ki so hlepele po pokolu celotnega naroda. Ko je Estera to izvedela, je kralju razkrila svojo židovsko identiteto in ga opozorila na krivico in na zlo, ki pretita njej in njenemu narodu. Prosila ga je, da zlo prepreči in on jo je uslišal. Svoj narod je rešila pred pogubo.

Gledališka skupina Pupilla v predstavi Estera ali praznik usod pripoved o Esteri na izviren način prepleta z zlom, ki je Žide doletelo znotraj nacistične vladavine. Med pripovedovanjem zgodbe o Esteri se vzporedno dogaja zgodba, ki izpostavlja tragično usodo ljudi, katere je človeška, racionalizirana izprijenost pregnala v smrt. V igro, ki je polna simbolnih elementov in ki temelji na otroški nedolžnosti, vdirajo posnetki Hitlerjevih govorov in alarmnih siren, ki s svojo agresijo zarežejo v kontinuiteto zgodbe, ta zareza pa deluje kot pikaz tega, kako lahko moč ideologije nenadoma pretrese ustaljene družbene strukture. Med igro so prikazane projekcije in fotografije dejanskih žrtev holokavsta, lendavskih Židov, katere predstavo povzdignejo na raven, na kateri ne gre več za

obravnavanje tematike na abstraktni, zgolj pojmovni ravni. Žrtve niso obravnavane kot žrtve nasploh, niso prikazane zgolj preko odigrane vloge, so personalizirane, imajo obličje in to, da gledalca nagovarjajo kot dejanske osebe iz preteklosti, je vzrok za intenzivnejše doživljanje in dojemanje zgodbe. Predstava se ves čas odvija v upanju in v pričakovanju na ponovni prihod Estere, odvija se v pričakovanju odrešitve. In ko se na samem koncu predstave mlada Židinja odpravi proti svoji usodi, na tisti zadnji vlak, to naredi s krono na glavi in s podobo kraljice Estere v kovčku.

Predstava deluje kot simbolni poklon in klic po vrnitvi dostojanstva vsem tistim, ki so ga bili za časa holokavsta oropani, vsem žrtvam, katerim sta bili odvzeti človeškost in subjektivnost. Zastavljena je tako, da je primerna tako za mladino, kot tudi za odrasle in da kljub temu ne posplošuje in prilagaja svoje sporočilne vrednosti. Deluje kot opozorilo na to, kar se je zgodilo, česar ne smemo pozabiti in kar se več nikoli ne sme ponoviti. Konec koncev se v evropski politiki ponovno pojavlja homofobni diskurz, ki stigmatizira, ločuje ter vzpodbuja strah in sovražnost do določenih skupin ljudi. Predstava je lahko opomin na katastrofalne posledice takšnih politik. In s tem, da se je premiera predstave zgodila v lendavski sinagogi, je njena sporočilnost dobila še dodaten, globlji simbolni pomen.

Matej Budin